

Heesch | 01-11-2023

Opzet rekenkameronderzoek:

‘Subsidies aan kleine instellingen: een grote verantwoordelijkheid’

Opzet Rekenkameronderzoek ‘Subsidies aan kleine instellingen: een grote verantwoordelijkheid’

Inleiding

In 2009 heeft de Rekenkamercommissie een onderzoeksrapport geschreven aangaande het subsidiebeleid van de gemeente Bernheze. In dat onderzoek werd geconcludeerd dat de gemeente destijds de subsidieverordening onvoldoende toepaste en dat beoogde doelstellingen van subsidies onvoldoende aantoonbaar behaald werden. Nadien heeft de Rekenkamercommissie in 2020 onderzoek gedaan naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van budgetsubsidies in de gemeente Bernheze. De algehele conclusie van dat onderzoek was dat er te weinig verbeteringen hadden plaatsgevonden op het vlak van de subsidieproblematiek ten opzichte van het vorige Rekenkameronderzoek uit 2009.

Voor aanvang van het rekenkameronderzoek uit 2020 heeft de raad toentertijd meermalen de wens uitgesproken om de brede subsidiesector te evalueren. In het rekenkameronderzoek uit 2020 is deze wens later versmald naar alleen de *professionele instellingen*. Zodoende concentreerde het onderzoek zich ook op het evalueren van subsidies aan professionele instellingen. De subsidies aan *kleine instellingen*¹ zijn daarentegen nog niet specifiek onderzocht, terwijl daar wel behoefte aan is. Zo is bij de overleggen met de fracties en de toenmalige rekenkamercommissie meermaals de wens is uitgesproken om de subsidies aan kleine instellingen nader te onderzoeken.

In het rekenkameronderzoek uit 2020 zijn vier professionele instellingen nader onderzocht, te weten Ons Welzijn, NOBB, Muzelinck en De Pas. In 2020 hebben deze vier instellingen ruim € 2,98 miljoen ontvangen op een totaal van € 3,68 aan budgetsubsidies. In 2021 ontvingen de vier genoemde instellingen € 3,63 miljoen subsidie op een totaal van € 4,14 miljoen. Het komt erop neer dat de vier grootste instellingen in 2020 81% en in 2021 87% van de budgetsubsidies ontvingen, terwijl de kleine instellingen in 2020 € 703.000 en in 2021 € 507.000 kregen. De cijfers uit 2020 en 2021 wekken de nodige interesse, gezien de zichtbare absolute en relatieve daling in die jaren en het verschil ten opzichte van de grote vier instellingen. Ondanks dat de kleinere instellingen een substantieel kleiner deel van de totale subsidiegelden ontvangen, zijn het juist die instellingen die met en door inwoners van de gemeente Bernheze een grote bijdrage trachten te leveren aan het welzijn in de gemeente.

Centrale vraag

In welke mate dragen de subsidies aan kleine instellingen in de gemeente Bernheze in 2020 en 2021 op een doelmatige en doeltreffende wijze bij aan het behalen van doelstellingen waarvoor de betreffende subsidies zijn verstrekt, teneinde dat deze subsidies conform de subsidieverordening worden verstrekt en verantwoord?

¹ Onder “kleine instellingen” vallen in de optiek van de Rekenkamer onder meer sportverenigingen, culturele verenigingen, koren en toneelverenigingen, vrijwilligersorganisaties etc.

Onderzoeksvragen

Bovengenoemde onderzoeksvraag is onder te verdelen in drie elementen, te weten doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid. Zodoende zijn de onderzoeksvragen ook geclusterd in deze drie elementen. De volgende onderzoeksvragen en subvragen komen aan de orde:

1. Doelmatigheid: in welke mate dragen de verstrekte subsidies aan kleine instellingen bij aan het realiseren van vooraf afgesproken prestaties/doelstellingen met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen?
 - Hoe ziet het vingerende subsidiebeleid van de gemeente Bernheze eruit? Op welke wijze worden subsidies aan kleine instellingen daarin benoemd?
 - Hoe worden doelstellingen voor subsidies aan kleine instellingen geformuleerd dan wel vastgesteld?
 - Op welke wijze worden de subsidiebedragen bepaald? Zitten er verschillen in subsidiëringwijze tussen kleine instellingen?
 - Wordt er op basis van de verantwoording bijgestuurd opdat (individueel) beoogde resultaten/prestaties worden behaald door de kleine instellingen?

2. Doeltreffendheid: in welke mate worden de gewenste prestaties en de beoogde maatschappelijke effecten of gestelde doelen van de verstrekte subsidies aan kleine instellingen ook daadwerkelijk behaald?
 - Welke (beleids)doelstellingen zijn geformuleerd ten aanzien van subsidies aan kleine instellingen? Wordt er een onderscheid gemaakt voor dan wel tussen kleine instellingen?
 - Hoe ziet de gemeentelijke visie op het subsidiebeleid eruit en in welke mate komt deze visie terug in de doelen van de verstrekte subsidies aan kleine instellingen?
 - Op welke (sturings)elementen wordt door de gemeente gelet bij de beoordeling van een verantwoording?

3. Rechtmatigheid: in welke mate worden de subsidies aan kleine instellingen conform de subsidieverordening verstrekt en verantwoord?
 - Is de systematiek van het verstrekken en verantwoorden van subsidies duidelijk, navolgbaar en herhaalbaar voor zowel de gemeente als de kleine instellingen?
 - In hoeverre worden subsidies aan kleine instellingen conform de verordening verstrekt?
 - Op welke wijze vindt er verantwoording plaats voor de verstrekte subsidie en in hoeverre voldoet dit aan de verantwoordingseisen uit de verordening?
 - In welke mate en met welke informatie wordt de raad betrokken bij de verantwoording van subsidies aan kleine instellingen?

Normenkader

Om de doelmatigheid en doeltreffendheid van subsidies aan kleine instellingen te onderzoeken worden de volgende normen/kaders gebruikt:

1. De geformuleerde doelstellingen/prestaties van de verstrekte subsidies aan kleine instellingen moeten eenduidig en SMART beschreven zijn en worden actief en periodiek gecommuniceerd door de gemeente.
2. De raad heeft financiële uitgangspunten en voorwaarden voor budgetsubsidies vastgesteld.
3. De verstrekte subsidies aan kleine instellingen staan in redelijke verhouding tot de te leveren prestatie.

4. Er is een eenduidig beeld hoe de inhoudelijke kaders zorgen voor de continuïteit van de te verstrekken subsidies aan kleine instellingen in de toekomst.

Om het verstrekken en verantwoorden van subsidies te onderzoeken worden de volgende normen/kaders gebruikt:

1. De gesubsidieerde instellingen rapporteren tenminste jaarlijks over de voortgang van de doelrealisatie/te leveren prestatie.
2. De subsidieverordening wordt correct toegepast bij zowel de verstrekking van subsidies door de gemeente alsmede door de gesubsidieerde kleine instellingen voor de verantwoording ervan.
3. Bij afwijkende resultaten dan wel niet geleverde prestaties van kleine instellingen treft de gemeente gepaste maatregelen.
4. Het college voorziet de raad in overzichtelijke sturingsinformatie over verstrekte subsidies en geleverde prestaties van gesubsidieerde kleine instellingen.

Onderzoeksdoelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is tweeledig. Enerzijds betreft dit het inzicht verkrijgen in welke mate de subsidies aan kleine instellingen in de gemeente Bernheze op een doelmatige en doeltreffende wijze bijdragen aan het behalen van de doelstellingen waarvoor de subsidie is verstrekt. Anderzijds wordt met dit onderzoek een beeld gegeven in hoeverre deze subsidies conform de subsidieverordening worden verstrekt en verantwoord.

Beoogd resultaat

Het primaire doel van het onderzoek is het beantwoorden van de onderzoeksvragen. Idealiter leidt dit tot enerzijds een mogelijke set van voorstellen om het proces van subsidiëren van kleine instellingen te verbeteren. Anderzijds kan het leiden tot het formuleren van concrete beleidsdoelen en het monitoren van een eventuele voortgang.

Onderzoeksafbakening

Om de strekking van het onderzoek en de context waarin het onderzoek plaatsvindt te verduidelijken is het van belang om aan de voorkant enkele afbakening te formuleren. Mocht gedurende het onderzoek alsnog aanleiding zijn om buiten de gestelde afbakening te gaan, wordt deze afweging gemaakt in afstemming met de voltalige Rekenkamer. Voor dit onderzoek zijn er enkele afbakening aan te wijzen:

- Het onderzoek beperkt zich tot subsidies die in de jaren 2020 en 2021 verstrekt zijn;
- De subsidies aan de vier grote instellingen, te weten Ons Welzijn, NOBB, Muzelinck en De Pas worden niet nader onderzocht;
- De verstrekte subsidies worden *inhoudelijk* niet beoordeeld: er wordt geen afweging gemaakt of een subsidie te hoog of te laag is dan wel goed besteed is.

Werkwijze

Het onderzoek is eenvoudig van opzet waarbij de gebruikelijke stappen in een rekenkameronderzoek worden doorlopen: uitwerken onderzoeksvraag en opstellen normenkader, bureau- en veldonderzoek,

tussenrapportage bevindingen, conclusies en voorstellen opstellen. Voor de fase van het bureau – en veldonderzoek worden de volgende activiteiten ondernomen:

- Analyse subsidieverordening en gerelateerde beleidsnota's;
- Verzamelen en analyseren theorie aangaande doelmatigheid en doeltreffendheid (gemeentelijk) beleid;
- Verdiepende casestudy van 5 relevante subsidiedossiers;
- Fysieke dan wel telefonische interviews met portefeuillehouder, betrokken ambtenaren (zowel beleidsmatig als financieel) en subsidieontvangers.

Globale onderzoeksplanning 2023/2024

Voorbeeld:

▪ November	Vaststelling normenkader en onderzoeksaanpak
▪ November t/m januari	Bureau- en veldonderzoek
▪ April	Rapport opstellen voor ambtelijk wederhoor
▪ April	Verzoek om bestuurlijke reactie
▪ Mei	Behandeling bestuurlijke reactie in college van B&W
▪ Juni	Rapport aanbieden aan de raad
▪ Juni	Behandeling rapport in commissie MZ
▪ Juli	Behandeling rapport in raad